

Op te bergen
in de band van
21 april 2004

*de leden van de commissie wordt
verzocht hun eventuele opmerkingen
binnen acht dagen na ontvangst aan
de commissiegriffier mede te delen.*

Verslag

---

van de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie

---

gehouden op 31 maart 2004

INHOUD

Opening	2
Mededelingen	2
Vaststelling van de agenda	2
Verslag vergadering 25 februari 2004	3
Ingekomen stukken	3
IPO-aangelegenheden	3
Verordening burgerinitiatiefvoorstellen Drenthe	5
Wijziging Verordening rechtspositie staten- en commissieleden	9
Notitie van de werkgroep programmabegroting van 10 maart 2004; inzake verbetervoorstellen programmabegroting	10
Brief van de Statencommissie Boarger en Mienskip van de provincie Fryslân over de nota Een Noordelijke Rekenkamer	12
BVO Emmen	15
Lobby Stationering deel legerbasis Seedorf in Havelte	16
Sluiting	18
Toezeggingen	19

STATENCOMMISSIE BESTUUR, FINANCIËN EN ECONOMIE

Verslag van de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie, gehouden op 31 maart 2004 in het provinciehuis te Assen.

Aanwezig:

H. Zomer (CDA, voorzitter)
H. Baas (ChristenUnie)
H.C.E. Boerland (VVD)
L. Bomhof (VVD)
A.H.J. Dohle (VVD)
J.W.M. Engels (D66)
F.A.J. Harleman (GroenLinks)
H. Holman (CDA)
A. Huizing (PvdA)
M.H. Jakobs (PvdA)
J. Langenkamp (GroenLinks)
mevrouw A.H. Mulder (CDA)
mevrouw N. Nieuwenhuizen (OPD)
E.A. Rougoor (PvdA)
J.P. Sluiter (D66)
E.R. Veenstra (PvdA)
mevrouw G. de Vries-Leggedoor (CDA)
A. Wendt (ChristenUnie)
G. Wieringa (Drents Belang)

Voorts aanwezig:

J.H. Schaap (PvdA, gedeputeerde)
mevrouw I.M. Rozema (statengriffier)
mevrouw J. Stapert (commissiegriffier)

Met kennisgeving afwezig:

K.N. Blanksma (GroenLinks)
H.P.K.M. Looman (PvdA)
J.G. van Pijkeren (Fractie de Jong)

1. Opening

De VOORZITTER opent om 14.00 uur de vergadering en heet in het bijzonder het nieuwe lid van de commissie, de heer Jakobs, hartelijk welkom.

2. Mededelingen

De VOORZITTER deelt mee dat bericht van verhindering is ontvangen van de heren Blanksma, Looman en Van Pijkeren. De heer Blanksma wordt vervangen door de heer Harleman.

De rondvraag zal met ingang van de volgende commissievergadering weer worden ingevoerd. Tijdens een training van de commissievoorzitters is afgesproken de bespreking van agendapunten die betrekking hebben op interne zaken, waaronder de eigen werkwijze, aan het eind van de vergadering te plannen. Hiermee wordt beoogd de aantrekkelijkheid van de vergadering voor het publiek te verhogen.

De producent van de zweeftrein in Lathen nodigt de leden van de Statencommissies Bestuur, Financiën en Economie (BFE) en Ruimte, Infrastructuur en Mobiliteit (RIM) uit voor een bezoek aan zijn bedrijf en een kennismaking met de trein. Dit bezoek kan plaatsvinden op 27 mei.

De heer LANGENKAMP lijkt het goed dat de voorzitter in overleg gaat met de voorzitter van de Statencommissie RIM. De leden van die commissie hadden of geen belangstelling en/of de datum kwam ongelukkig uit.

De heer BOMHOF stelt voor om, als de datum schikt, daar gewoon heen te gaan. Omdat de staten zeker de eerstkomende jaren met dit onderwerp te maken hebben, is zijn fractie positief over deze uitnodiging.

De heer VEENSTRA deelt mee de uitnodiging in zijn fractie te zullen bespreken en er daarna op terug te komen.

De heer WIERINGA zegt in principe geen problemen te hebben met de datum 27 mei.

De heer SLUITER zegt dat de datum hem wel wat ongelukkig uitkomt, maar dat zijn fractie wel positief is over het werkbezoek.

De heer BAAS deelt mee dat de ene helft van zijn fractie drie jaar geleden al in Lathen is geweest, maar dat de andere helft wel mee wil en op 27 mei ook kan.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN zegt dat haar fractie positief staat tegenover een bezoek, ook al is zij niet voor de zweeftrein, maar wel moeite heeft met de datum.

De VOORZITTER lijkt het goed dat de commissiegriffier de coördinatie verzorgt tussen de twee commissies en de verdere afwikkeling voor haar rekening neemt. Wellicht willen ook nog andere statenleden mee.

3. Vaststelling van de agenda

De VOORZITTER stelt voor de brief van de Friese Statencommissie Boarger en Mienskip over de Noordelijke Rekenkamer aan de agenda toe te voegen.

Daartoe wordt besloten.

De heer WIERINGA stelt naar aanleiding van een verzoek van verschillende fracties om uitstel van de behandeling van agendapunt 10 voor, dit punt van de agenda af te voeren en op te voeren op de agenda van 19 mei 2004. De fracties hebben dan voldoende tijd om de brief van gedeputeerde staten (GS) van 25 maart met het antwoord daarvan van Drents Belang van 29 maart mee te nemen.

Daartoe wordt besloten.

De heer HOLMAN zegt graag de gang van zaken rond de BVO Emmen op de agenda te willen plaatsen.

Daartoe wordt besloten.

De heer DOHLE vraagt gelegenheid de staten te vragen in te haken op de lobby van een aantal Drentse gemeenten om een groot deel van de legerbasis Seedorf in Havelte gestationeerd te krijgen. Deze lobby heeft volgens de pers inmiddels de steun van gedeputeerde Schaap.

Daartoe wordt besloten.

De VOORZITTER stelt vast dat onder punt 10 van de agenda eerst zal worden gesproken over de brief van de statencommissie van Fryslân, vervolgens over de BVO Emmen en ten slotte over Havelte.

4. Verslag vergadering 25 februari 2004

De heer WIERINGA zegt in de lijst van toezeggingen de toezegging van de heer Dijks dat hij zo snel mogelijk met een apart voorstel komt voor het inkoop- en aanbestedingsbeleid (pagina 15), te missen.

De VOORZITTER zegt dat die toezegging alsnog zal worden toegevoegd.

De heer SCHAAP zegt dat het rapport over de pilot Westerveld inmiddels binnen is. De staten zullen het binnenkort ontvangen.

Vervolgens wordt het verslag conform het ontwerp vastgesteld.

5. Ingekomen stukken

De commissie besluit conform het voorstel.

6. IPO-aangelegenheden

De heer VEENSTRA deelt mee dat de agenda-commissie voor het IPO op 6 april voor het eerst bijeenkomt. De stukken die hij daar ontvangt, zal hij zo snel mogelijk naar de commissieleden doorsturen.

De VOORZITTER deelt mee dat zich voor agendapunt 7, Verordening burgerinitiatiefvoorstellen Drenthe, twee sprekers hebben gemeld. Hij geeft achtereenvolgens het woord aan de heer Kalk, die zal spreken namens Agora Europa, en de heer Van Dalen namens het IVN Consulentenschap Drenthe.

De heer KALK (directeur Agora Europa) stelt het op prijs de brief van zijn stichting te kunnen toelichten.

Agora stelt de staten voor een aantal beleidskaders vast te stellen die ertoe leiden dat de Verordening op het burgerinitiatief ook tot actie leidt. Uit een gesprek met raadsgriffiers in Drenthe bleek dat zeven Drentse gemeenten een verorde-

ning op het burgerinitiatief hebben en dat er het afgelopen jaar precies één initiatief is geweest.

De Verordening burgerinitiatief regelt alleen het agendarecht, maar van alle burgerinitiatieven blijkt slechts 1 à 2% daaraan behoefte te hebben. Alle andere initiatieven komen op andere wijze van de grond of richten zich meer tot het uitvoerende apparaat dan op de agenda.

Een aantal gemeenten heeft daarom aanvullende maatregelen genomen. Zo zorgt de gemeente Utrecht voor publiciteit rond de verordening en maakt die gemeente duidelijk burgerinitiatieven belangrijk te vinden. Verder is het belangrijk dat een of enkele ambtenaren worden aangewezen om de initiatieven te begeleiden, waardoor de burgers niet alle loketten langs hoeven. Utrecht heeft dit ook zo geregeld en bovendien is daar nog een stimuleringsfondsje in het leven geroepen, waarmee een initiatief even wat verder kan worden geholpen, bijvoorbeeld door een haalbaarheidsonderzoekje of folders te financieren. Deze drie maatregelen hebben in de gemeente Utrecht geleid tot zo'n dertig initiatieven per jaar. Spreker pleit ervoor ook in Drenthe over een dergelijke aanpak van gedachten te wisselen. Agora is behalve met een aantal gemeenten, ook met diverse provincies en het IPO in gesprek over een landelijke campagne op dit punt. Spreker vraagt of Drenthe ervoor voelt die campagne mede in Drenthe van start te laten gaan. Dit zal in mei/juni 2004 moeten gebeuren.

De heer Van Dalen zal voorbeelden van burgerinitiatieven noemen.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN vraagt wie, wanneer een ambtenaar aanwijst voor de begeleiding, uitmaakt of een initiatief wel of niet ondersteund gaat worden.

De heer KALK zegt die keuze altijd aan de initiatiefnemers te laten. Een van de spreuken van Loesje is "Initiatief zoekt nemer m/v". Een initiatief stelt niets voor als het niet verder wordt gebracht. De ervaring met de campagne "initiatieven voor duurzaamheid" leert dat initiatieven vaak behoefte hebben aan enige ondersteuning. Een aantal maatschappelijke organisaties is daartoe bereid, maar er is ook steun van de overheid nodig. Die steun kan beperkt worden tot een bepaald persoon die de weg wijst.

De heer ENGELS zegt dat zijn fractie de brief van Agora met bijzondere belangstelling heeft gelezen, met name vanwege het verband met de Stichting voor democratie en cultuur. Is Agora van mening dat behalve het burgerinitiatief ook andere varianten, zoals het referendum, van waarde kunnen zijn?

De heer KALK wijst erop dat het Referendumplatform Nederland ook bij Agora is ondergebracht. Jaarlijks wordt voor het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een overzicht gemaakt van alle referenda in Nederland: waar, onder welke condities en of die meer of minder succesvol waren. Het referendum is een van de instrumenten om de rechtstreekse verbinding tussen burgers en gekozen bestuur mogelijk te maken, maar ook de eigen uitdrukking van de burgers naast wat het gekozen bestuur doet. Nederland is op dit punt nog niet zover als andere landen, maar inmiddels hebben al drie gemeenten, namelijk Oisterwijk, Nijmegen en Amsterdam, een verordening op basis van volksinitiatief. Daar kan iets burgerinitiatief beginnen en als de gemeenteraad daar wel iets in ziet, hebben de burgers het recht een referendum te beginnen. Het is een combinatie van representatieve en directe democratie. Agora zoekt naar meer vormen om de betrokkenheid van burgers rechtstreeks ter uitdrukking te laten komen.

De heer ROUGOOR vraagt of de heer Kalk het voorstel van Drenthe kent. Gaan de daarin opgenomen voorzieningen voor flankerend beleid niet in de door de heer Kalk bepleite richting?

De heer KALK erkent dat hetgeen in de verordening is opgenomen over het ambtelijke aanspreekpunt en de publiciteit in die richting gaat.

De heer WIERINGA hoort graag in welke Drentse gemeente al een initiatiefvoorstel aan de orde is geweest.

De heer KALK zegt dat dit in Aa en Hunze was. Hij wijst erop dat de verordening pas in beeld komt, als er behoefte is aan een politieke uitspraak over een initiatief, terwijl veel initiatieven juist in het uitvoerende vlak, dus als het de provincie betreft op het terrein van GS en de ambtelijke medewerkers liggen. Hem is wel opgevallen dat aan publiciteit rond het bestaan en de mogelijk-

heden van een initiatiefverordening, heel weinig gebeurt.

De heer WIERINGA wijst erop dat ook in de gemeente Tynaarlo zo'n initiatief is geweest. Dat initiatief is stukgelopen op onvoldoende medewerking van de gemeente.

De heer KALK zegt hiervan te weinig te weten of erover te kunnen oordelen. Hij weet wel dat het eerste initiatief dat in Gelderland naar buiten werd gebracht, betrekking had op een zwembad in Winterswijk, waarover de provincie uiteindelijk niets te zeggen had. Het is daarom zaak dat duidelijk is waarom het precies gaat.

De heer WIERINGA zegt dat in Tynaarlo het initiatief door de gemeente zelf werd afgehouden.

De heer KALK wijst erop dat het de vrijheid van de staten is om uiteindelijk een punt wel of niet op de agenda te plaatsen. Het zou Drenthe sieren wanneer het, in het vervolg op de voorliggende regeling, bij afwijzing van een initiatief de burgers een andere mogelijkheid bood om op dat initiatief terug te komen, bijvoorbeeld via een referendum op basis van volksinitiatief.

De heer HOLMAN vraagt hoe groot de campagne moet zijn om dit punt onder de aandacht van de burgers te brengen, wat die campagne gaat kosten en wie dat zou moeten betalen.

De heer KALK meent dat eerst duidelijk moet zijn of het idee om in gezamenlijkheid op dit punt iets te doen, aanslaat. Daarna komen de andere zaken wel aan bod. Als de maatschappelijke organisaties in Drenthe, de provincie en de gemeenten willen meewerken, is er voldoende draagvlak voor een goede campagne.

De heer BAAS wijst erop dat in de brief wordt aanbevolen een bescheiden post op de begroting voor het opstarten van burgerinitiatieven op te nemen. Is € 482.950,-- wel bescheiden?

De heer KALK zegt het voorbeeld van Utrecht te hebben opgenomen om aan te geven dat er gemeenteraden zijn die dit punt dusdanig belangrijk vinden dat zij een deel van het budget voor wijkbeheer en dergelijke hiervoor willen inzetten. Voor een provincie als Drenthe lijkt hem een bedrag

van € 50.000,--^{reel}; daarmee kan de start van ongeveer tien initiatieven mogelijk gemaakt worden. Die steun geeft de initiatiefnemers de moed en de steun om door te gaan.

De VOORZITTER dankt de heer Kalk voor diens bijdrage en geeft het woord aan de heer Van Dalen.

De heer VAN DALEN (namens IVN Drenthe) wijst erop dat het om relatief beperkte middelen gaat, maar dat de provinciale contactambtenaar, waardoor de burgers niet alle loketten hoeven af te lopen, belangrijker is.

Hij noemt initiatieven, waarvoor provinciale ondersteuning van belang is. Deze initiatieven kunnen worden opgeschaald zonder dat burgers op andere plekken wederom het wiel moeten uitvinden. Een aardig voorbeeld is het initiatief "Drenthe schoon onder dak" in Midlaren dat in 2001 genomineerd is geweest voor de Nationale Toekomstprijs. Het ging erom alle asbesthoudende dakbedekking weg te halen en die te vervangen door bij voorkeur dakpannen, waarbij de dakpannen waren voorzien van zonnepanelen. Als vanuit de provincie de navolging van dit initiatief op andere plekken wordt gestimuleerd, kan met relatief beperkte middelen goed worden gescoord.

Een ander voorbeeld is dat van de reflecterende huisnummers. In Roden heeft het bestuur van Vrouwen van Nu in 2003 dit initiatief genomen. Als de provincie dit initiatief ondersteunt, of wanneer een statenlid hierbij een ambassadeursfunctie vervult, dan wordt het heel gemakkelijk in andere gemeenten overgenomen.

In Langelo wordt sinds 1985, toen de zoveelste basisschool werd gesloten, het vervoer van de schoolkinderen door ouders en vrijwilligers geregeld door via een stichting een bus ter beschikking te stellen. Gelderland en Limburg stellen geld beschikbaar voor een schoolbus of zorgen voor een kleine vergoeding voor de vrijwilligers.

IVN organiseert perspectiefwandelingen en -fietstochten, tijdens welke met burgers wordt gepraat over ontwikkelingen in de omgeving. Dit initiatief kan een input voor het beleid betekenen. Op het gebied van cultuurtoerisme zijn er nog de werkgroep Tuindorp in Hoogeveen-Zuid en projecten voor dagopvang en mantelzorg.

De VOORZITTER wijst erop dat de discussie van vandaag alleen over de verordening gaat.

De heer VAN DALEN meent dat de commissie bij haar discussie over de verordening voor ogen moet houden wat allemaal met die verordening gerealiseerd kan worden. In Drenthe willen het COS, Vrouwen van Nu, IVN, Milieufederatie, Jongerenraad, BOKD en Enova graag aan verdere initiatieven meewerken als de verordening totstandkomt.

7. Statenstuk 2004-122, Verordening burgerinitiatiefvoorstellen Drenthe

De heer BOMHOF deelt mee dat zijn fractie zich met veel mitsen en maren wel in het voorstel kan vinden; zij vindt zelfs 500 ondersteuningsverklaringen wel acceptabel.

De heer HARLEMAN vraagt of de VVD die ondergrens zelfs wel wil schrappen.

De heer BOMHOF zegt in een eerder stadium te hebben gepleit voor een ondergrens van 1.000, maar het, gelet op de campagne en de bevoegdheid van de enthousiaste groeperingen, niet langer relevant te achten of de ondergrens nu 500 of 1.000 is. De VVD zal wel met voorstellen komen om het indienen van voorstellen te ontmoedigen. Het zal niet de bedoeling zijn indieners van initiatieven al te snel teleur te stellen, maar de voorliggende verordening bevat nog wel zoveel openingen, dat die kans vrij groot is. Op die punten zal de VVD tekstwijzigingen voorstellen. Ook zal de tekst van de verordening op een paar punten nader geredigeerd moeten worden. Het zou daarom beter zijn het voorstel nu terug te nemen en het in kleine setting nog eens door te praten en het voor de volgende commissievergadering opnieuw te agenderen. Als de indiener van het voorstel of de commissie daar niet voor is, zal spreker in tweede termijn zijn voorstellen voorleggen.

De heer ENGELS vraagt om wat voor type aanpassingen het dan gaat.

De heer BOMHOF wijst erop dat er naast een bezwaar op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) ook nog de beroepsmogelijkheid bestaat. Ook zaken die bij de bestuursrechter of belastingrechter spelen, moeten bij de uitzonderingen worden genoemd. Als het gaat om een onderwerp waarover in een statenperiode een

besluit is genomen, moet daaraan worden toegevoegd "of binnenkort zal worden genomen".

Als de redactie niet goed is, kunnen de staten op grond van deze verordening niet zeggen dat een bepaald initiatief niet opportuun is en dus niet op de agenda komt. Het is op grond van lid 3 van artikel 6 ook niet mogelijk zo'n stuk naar een volgende statenvergadering te verplaatsen. De VVD onderschrijft de intentie van het stuk, maar dringt aan op een beter geredigeerd voorstel.

De heer HOLMAN zegt dat het erom gaat hoe burgers meer en zo laagdrempelig mogelijk betrokken kunnen worden bij het beleid. De Verordening burgerinitiatiefvoorstellen Drenthe kan daarin een goede rol spelen. Het CDA is daar dan ook positief over.

De ondergrens van 500 ondersteunende verklaringen acht het CDA hoog genoeg.

Spreker gaat ervan uit dat de initiatiefgerechtigden waarvan in artikel 3 sprake is, wel Drenten moeten zijn die in Drenthe wonen.

Het gaat erom dat burgers iets aan kunnen dragen en dan maakt het feit dat van de negen ondertekenaars van de brief van Agora er zeven door de provincie worden gesubsidieerd spreker toch wat kopschuw. Het kan en mag niet zo zijn dat organisaties op grond van deze verordening zaken onder de aandacht gaan brengen, die zij in het reguliere overleg aan de orde kunnen stellen. Als het wel zo gebeurt, is het wat het CDA betreft gauw afgelopen.

Als de provincie de burgers behulpzaam wil zijn door het instellen van een loket dan is de statengriffie de aangewezen organisatie om alle gegevens te verzamelen.

Het organiseren of faciliteren van een campagne acht spreker in dit stadium een brug te ver.

De heer BAAS zegt in algemene zin het voorstel volledig te steunen. Zijn fractie maakt zich niet druk over een ondergrens van 500 en 1.000 en heeft de verordening ook niet op elke punt en komma nagevlooid.

Spreker vraagt extra aandacht voor de door de heer Kalk bepleite loketfunctie. Een centraal informatie- en aanmeldpunt is wel erg minimaal. Via de loketfunctie kan de burgers ook duidelijk worden gemaakt wat er eventueel aan hun voorstel schort en kan voorkomen worden dat onbeelden voorstellen bij de staten terechtkomen.

Bij de communicatiemiddelen kan ook gedacht worden aan dagbladen en regionale bladen.

Misschien zijn nog wel tekstuele aanpassingen nodig, maar die komen ook wel tijdens de looptijd van de verordening aan het licht. Dan kan de verordening alsnog worden aangepast.

De heer ENGELS wijst op de bovengemiddelde belangstelling van zijn fractie voor het ontwikkelen en inzetten van instrumenten die betrekking hebben op de verhouding overheid-burger. De voorliggende verordening past daar heel goed in. Het is wel van belang dat dit instrument goed wordt gebruikt. Daarom moeten posities en verantwoordelijkheden heel goed uit elkaar en helder worden gehouden. De staten zijn bezig met de res publica, de publieke zaak, en niet met pure belangenbehartiging, ook wel jukebox democratie genoemd.

Het lijkt spreker goed de voorstellen van Agora bij de uitwerking van de verordening te betrekken. Spreker is het met de heer Bomhof eens dat de verordening zorgvuldig geredigeerd moet zijn, maar een volwassen volksvertegenwoordiging moet staande de vergadering in staat zijn over goed geformuleerde amendementen te besluiten. D66 houdt van slagvaardigheid en is daarom niet direct voor uitstel van de verdere behandeling.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN deelt mee dat haar fractie met het voorstel instemt. Zij heeft geen bezwaar tegen verlaging van het aantal handtekeningen en is het ermee eens dat brede bekendheid aan de regeling wordt gegeven. Het is zinnig dat er een loket is waar mensen kunnen horen of hun voorstel procedureel juist is en of het zin heeft een bepaald voorstel in te dienen, maar dat is wat anders dan ondersteuning met faciliteiten.

Als er in de statenvergadering amendementen worden ingediend, zal de OPD dan beslissen of zij die wel of niet steunt.

De heer WIERINGA stelt voor in de verordening op te nemen dat, indien een burgerinitiatief is ingediend, GS of provinciale staten (PS) het voorstel niet alsnog zelf mogen indienen.

Ondanks het feit dat Drents Belang het een prachtig voorstel vindt, acht de fractie de voorliggende verordening niet nodig. De burgers kunnen met problemen of misstanden bij Drents Belang aan-

kloppen en de fractie zal er dan zorg voor dragen dat die op de statenagenda komen.

De heer ROUGOOR zegt dat zijn fractie het met het voorstel en de daarin genoemde randvoorwaarden eens is.

Het lijkt hem wel goed de redactie van de verordening nog eens goed te bekijken, met name wat de routing betreft. Wat de PvdA betreft wordt een initiatiefvoorstel, naar analogie van een normaal voorstel, eerst in de commissie behandeld en vervolgens pas in de staten.

Spreeker is het wat de loketfunctie betreft eens met de heer Baas.

Het lijkt hem ook belangrijk de regeling na twee jaar te evalueren.

De heer HARLEMAN wijst erop dat GroenLinks wel het initiatief heeft genomen om de verordening in de commissie te bespreken, maar dat de commissie op 21 januari de statengriffie de opdracht heeft gegeven het voorstel uit te werken. In die zin is GroenLinks geen initiatiefnemer meer.

De heer ENGELS vraagt of de heer Harleman dus namens GroenLinks spreekt en dat de heer Langenkamp ook nog met een reactie komt.

De heer HARLEMAN zegt dat de commissie het initiatief heeft overgenomen. Overigens spreekt hij altijd namens GroenLinks.

De heer ENGELS merkt op dat GroenLinks natuurlijk niet uitmaakt welke fractie namens de commissie spreekt.

De VOORZITTER is van mening dat GroenLinks nog steeds initiatiefnemer is, de statengriffie heeft alleen geholpen bij de uitwerking van het voorstel. Hij gaat er dan ook van uit dat GroenLinks op de opmerkingen reageert.

De heer HARLEMAN zal dit doen.

De heer ENGELS merkt op dat, omdat de naam van de heer Langenkamp op de kaft van het statenstuk staat, die formeel gesproken, op de opmerkingen moet reageren. Daarnaast is het natuurlijk prima dat ook de heer Harleman het woord voert.

De heer HARLEMAN zegt dit allemaal ongelooflijk gezeur te vinden. Een fractie heeft het initiatief genomen en een commissielid kan geen initiatiefvoorstel indienen. De heer Langenkamp is voorzitter van de fractie van GroenLinks en daarom staat zijn naam op de kaft. Maar spreker zal namens GroenLinks reageren op de inbreng van de andere fracties.

De heer ENGELS verzoekt de voorzitter GroenLinks te vragen op te letten met de woorden die worden gebruikt, in ieder geval in de richting van D66. Hij accepteert de uitdrukking "gezeur" niet.

De heer WIERINGA zegt er totaal geen moeite mee te hebben dat de heer Harleman namens GroenLinks spreekt.

De VOORZITTER verzoekt de heer Harleman het gebruikte woord terug te nemen.

De heer HARLEMAN zegt dat te doen. Het was niet zijn bedoeling mensen te beledigen.

De heer HOLMAN lijkt het goed dat eens en voor altijd wordt afgesproken dat de initiatiefnemer initiatiefnemer blijft.

De VOORZITTER zegt dat wel duidelijk is dat GroenLinks de initiatiefnemer is.

De heer HARLEMAN merkt naar aanleiding van de inbreng van de VVD op dat gebruik is gemaakt van een landelijke verordening en dat de juridische afdeling van de provincie de verordening heeft bekeken. Er kunnen wel zaken aan de aandacht zijn ontsnapt en als de wijzigingen alleen van tekstuele aard zijn, dus geen politieke inhoud hebben, kunnen die nog voor de statenvergadering worden aangebracht.

De heer BOMHOF zegt hierover dan contact op te nemen met de initiatiefnemer en niet met de heer Gernaat van de juridische afdeling. Wat de initiatiefnemer dan met zijn opmerkingen doet, wacht hij af.

De heer HARLEMAN stemt hiermee in. De heer Bomhof moet die wijzigingen dan maar aan hem doorgeven.

De heer ROUGOOR heeft de indruk dat het burgerinitiatief op de achtergrond raakt. Hij verzoekt de commissie ervoor te zorgen dat de verordening totstandkomt.

De heer HARLEMAN zegt door middel van zijn praktische oplossing uitstel van behandeling te proberen te voorkomen.

Er is voor een aantal van 500 handtekeningen gekozen, omdat dit aantal ook in de verordening van Zeeland, een provincie die qua bevolkingsomvang met Drenthe vergelijkbaar is, staat.

De verordening is niet voor door de provincie gesubsidieerde organisaties bedoeld. Die organisaties hebben die verordening ook niet nodig, want die hebben een directe ingang tot de staten.

Met de heer Kalk ziet GroenLinks deze verordening als een eerste stap.

De heer KALK zegt mee te willen denken over een verdere uitwerking van de verordening.

Hij zegt het op prijs te hebben gesteld de mening van Agora te hebben mogen toelichten.

TWEEDE TERMIJN

De heer BOMHOF heeft toch wat moeite met de reactie van de heer Harleman, want het was niet zijn bedoeling om negatieve kritiek te spuien maar om een betere verordening tot stand te brengen.

De PvdA stelt voor een initiatief eerst in de commissie te behandelen en het CDA wil voorkomen dat budgetinstellingen zich met het initiatief gaan bezighouden. Daarnaast heeft de VVD zelf een stuk of zeven opmerkingen gemaakt en het zal in de statenvergadering dus amendementen regenen. Het lijkt hem daarom goed dat even de tijd wordt genomen om een verordening te maken, die steviger in elkaar zit in plaats van lopende de rit met aanpassingen te komen.

De heer HOLMAN wenst de heren Harleman en Bomhof veel succes bij hun pogingen tot een aangepast statenstuk te komen. Als dat stuk de fracties niet zint, zullen zij met amendementen moeten komen.

Het is nu tijd dat de verordening kenbaar wordt gemaakt aan de bevolking, waarna het initiatief bij de burgers ligt.

De heer BAAS heeft niets gehoord over hoe GroenLinks het centraal informatie- en meldpunt ziet.

Als alleen nog bescheiden tekstuele veranderingen van het stuk nodig zijn, hoeft wat hem betreft de behandeling in de staten niet te worden uitgesteld. Echt essentiële inhoudelijke veranderingen kunnen per amendement worden voorgesteld.

Als de verordening een jaar van kracht is geweest, zou via een evaluatie kunnen worden bekeken of er behoefte is aan verdere aanpassingen.

De heer ENGELS heeft de indruk dat er geen inhoudelijke bezwaren tegen de verordening zijn.

Als het de heer Bomhof om meer gaat dan enkele redactionele en juridische aanpassingen, lijkt het spreker beter dat het statenstuk nog eens goed wordt bekeken en dat het desnoods een statenvergadering later wordt behandeld. Als een voorstel daartoe ter tafel komt, zal D66 dat steunen.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN wijst erop dat er in het land al met deze verordening wordt gewerkt. Wil de VVD veranderingen op de punten waarop het verkeerd is gegaan?

De heer BOMHOF zegt, anders dan GroenLinks, alleen de voorliggende verordening te kennen en daarin heel wezenlijke zaken te missen.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN deelt mee dat haar fractie het voorstel inhoudelijk steunt en daarover in de volgende statenvergadering wel een besluit wil nemen.

De heer WIERINGA heeft een reactie gemist op zijn opmerking dat wanneer een burgerinitiatief eenmaal is ingediend, dit initiatief niet mag worden overgenomen door GS of PS. In Tynaarlo zijn twee burgerinitiatieven stukgelopen, omdat in het ene geval het college, nadat het initiatief was ingeleverd, op dat punt een besluit nam en in het andere geval omdat de raad, nadat het initiatief was ingeleverd, een motie van dezelfde strekking aannam.

De heer ROUGOOR vindt het belangrijk dat er een goede verordening komt en om dat te bereiken mag de behandeling ervan nog wel een statenvergadering worden uitgesteld. De bereid-

heid om een regeling te treffen is statenbreed aanwezig.

De heer HARLEMAN zegt dat er altijd met de fractie van GroenLinks overlegd kan worden. Hij gaat ervan uit dat de meer tekstuele aanpassingen nog voor de statenvergadering kunnen worden aangebracht. GroenLinks kent inderdaad meer verordeningen, maar die zijn allemaal hetzelfde. De voorliggende verordening is in de praktijk al uitgeprobeerd, maar het kan best zijn dat daarbij de fouten in de verordening niet zijn opgemerkt. Hij wacht de concrete verbetervoorstellen van de VVD af.

De heer BOMHOF herinnert eraan in eerste termijn te hebben gezegd dat als GroenLinks instemt met een tussenronde, hij nu niet met verbetervoorstellen komt. In het tussenronde komen de redactionele voorstellen nog veel uitgebreider aan bod. De politieke opmerkingen zullen in de statenvergadering worden vertaald in een amendement.

De heer HARLEMAN is van mening dat politiek-inhoudelijke zaken in de commissie uitgepraat moeten worden. Hij heeft de indruk dat het vooral gaat om tekstuele zaken zonder al te veel politieke lading.

De heer BOMHOF vindt dat de heer Harleman slecht luistert. De redactionele opmerkingen komen in het tussenronde aan de orde, maar over de politieke verschillen van mening zullen in de statenvergadering amendementen worden ingediend.

De heer HARLEMAN wacht de verdere discussie op dit punt af. De opmerkingen over een loket en die van Drents Belang dat de politiek geen initiatieven moet overnemen, hebben betrekking op het vervolg. Als duidelijk blijft dat het initiatief van de burgers kwam, is het juist goed dat de politiek een initiatief overneemt. Als de staten van mening zijn dat een initiatief beter eerst in de commissie besproken kan worden, kunnen zij daartoe besluiten, maar als zij het een heel goed initiatief vinden, kunnen zij het ook overnemen; op die punten zijn de staten helemaal vrij.

De heer WIERINGA meent dat wel heel duidelijk moet blijven van wie het initiatief oorspronkelijk afkomstig was. Voorkomen moet worden dat de politiek met de eer gaat strijken, terwijl de burgers zich het vuur uit de sloffen hebben gelopen, want dat werkt frustrerend.

De heer HARLEMAN zegt dat verstandig moet worden omgegaan met initiatieven en dat met de initiatiefnemers goed moet worden gecommuniceerd. Maar dat is, net als de relatie met het referendum, allemaal een vervolg op het vaststellen van de verordening.

De VOORZITTER stelt vast dat er een aangepast voorstel komt, dat in de volgende commissievergadering zal worden behandeld.

8. Statenstuk 2004-113, Wijziging Verordening rechtspositie staten- en commissieleden

De heer VEENSTRA deelt mee dat zijn fractie zonder meer akkoord gaat met het voorstel. De verhoging is conform de richtlijnen en komt meer tegemoet aan de aard van de werkzaamheden en de tijdsbesteding.

De heren HOLMAN, LANGENKAMP, BAAS en SLUITER en mevrouw NIEUWENHUIZEN verklaren dat hun fracties met het statenstuk instemmen.

De heer BOMHOF zegt dat zijn fractie niet akkoord gaat. De VVD vraagt zich af of het politiek verstandig is qua tarifiering onderscheid te maken tussen de diverse commissies, zeker nu wordt voorgesteld de leden van de Commissie van advies voor de bezwaarschriften lager te belonen dan de leden van de Bezwarencommissie Personele Aangelegenheden. Als redenen voor dit onderscheid worden genoemd de schaarste en het landelijk beeld. Navraag bij de twee andere noordelijke provincies en twee grote gemeenten in het Noorden leert dat het met de schaarste best meevalt: de andere provincies en ook de gemeenten kunnen prima in de vacatures voorzien. Ook qua honorering blijkt de provincie Drenthe een heel goede werkgever te zijn: de dagdeelvergoedingen behoren tot de hoogste.

De VVD dringt erop aan dat nog eens goed wordt nagegaan of de genoemde redenen echt wel valide zijn en of wel aan dit voorstel moet worden vastgehouden.

De heer WIERINGA zegt dat zijn fractie haar eindoordeel in de statenvergadering kenbaar maakt.

De heer SCHAAP zegt dat ook voor de bemensing van deze commissies de harde principes van de markt gelden. Het kost in Drenthe moeite om de Bezwarencommissie Personele Aangelegenheden bemenst te krijgen.

Omdat er sprake van schaarste is, moet de vergoeding omhoog, maar Drenthe komt daarmee echt niet boven de in Nederland gangbare norm. De vergoeding geldt overigens alleen voor de echte zitting van de commissie en niet voor het voor- en nawerk.

TWEEDE TERMIJN

De heer BOMHOF zegt dat het geen nieuws is dat de vergoeding alleen geldt wanneer de commissie zitting houdt. Met betrekking tot het argument van marktwerking zou moeten worden nagegaan of de Drentse markt wel een reële afspiegeling is van die in Noord-Nederland.

De heer SCHAAP merkt op dat het wel om een Drentse commissie gaat.

De heer BOMHOF wijst erop dat de vacatures in de provincie en de gemeente Groningen prima vervuld kunnen worden. Het is dan raar dat Drenthe problemen heeft om de vacatures vervuld te krijgen.

De VVD is overigens niet zozeer tegen het hogere bedrag als wel beducht voor scheve gezichten als de ene commissie een hogere vergoeding krijgt dan de andere.

Uiteindelijk zal de VVD niet persisteren bij dit bezwaar maar zij dringt erop aan de argumenten nog eens goed te bekijken.

De heer SCHAAP zegt dat het college meent een goed en zakelijk voorstel aan de staten te hebben voorgelegd. Het lijkt hem overigens niet verstandig de beloning van alle commissies op het hoge niveau te brengen.

De VOORZITTER stelt vast dat de status van het stuk in B moet worden veranderd.

9. Notitie van de werkgroep programma-begroting van 10 maart 2004, inzake verbetervoorstellen programmabegroting

De VOORZITTER merkt op dat de werkgroep de opmerkingen van de commissie zal verwerken in zijn definitieve voorstellen.

De heer ENGELS is van oordeel dat de werkgroep een goed stuk werk heeft geleverd. Als het om verbeterpunt I. gaat is D66 het wel eens met het opnemen van een totaaloverzicht over het verloop en de positie van het personeel, maar kiest de fractie daarbij niet als eerste voor het inzetten van GS of de Rekenkamer.

De heer BOERLAND zegt dat hij slechts één vergadering van de werkgroep heeft bijgewoond en het is hem niet helemaal duidelijk wie straks op de opmerkingen van de commissie gaat reageren en met wie overleg zal worden gepleegd over de voorstellen: het Presidium of de hele commissie. In overweging 2a wordt voorgesteld per jaar drie à vier programma's door te laten lichten door enkele leden van de Statencommissie BFE en enkele vakinhoudelijke collega's uit de andere commissies. Om hoeveel leden gaat het dan en wie bepaalt wie dit werk gaan doen?

In overweging 2b wordt voorgesteld de Staten-griffie een plan van aanpak te laten maken voor een pilot. Maar er moet, voordat hiermee wordt begonnen, wel eerst voldoende input zijn. In verbetervoorstel k. wordt voorgesteld per programma 10% van het budget als flexibele ruimte te beschouwen. Omdat leden van PS te allen tijde voorstellen voor alternatieve besteding kunnen doen, is dit voorstel volstrekt overbodig.

Het lijkt spreker goed dat de werkgroep met GS gaat overleggen over hoe verder gewerkt kan worden. Immers, met betrekking tot de punten a. tot en met m. zijn in de andere statencommissies al toezeggingen gedaan. Omdat voor 2005 al bepaalde dingen vastliggen, lijkt het hem goed vanuit die positie voor 2006 en 2007 een plan van aanpak te maken.

De VOORZITTER merkt op dat de werkgroep door de staten is benoemd. Omdat de heer Boerland lid van de werkgroep is, is hij mede

verantwoordelijk voor de notitie. De opmerkingen van de commissie worden genoteerd en daar gaat de werkgroep dan mee verder.

De heer BOERLAND wijst erop dat de status van de leden van de werkgroep nooit helder is gemaakt. Dat moet in de toekomst in ieder geval beter geregeld worden.

Mevrouw MULDER vraagt waarom de heer Boerland die problemen niet in een eerder stadium heeft gemeld. De werkgroep had die dan kunnen bespreken.

De heer BOERLAND zegt in de eerste vergadering van de werkgroep deze opmerkingen te hebben gemaakt. De rest van de vergaderingen heeft hij, helaas, niet kunnen meemaken.

De heer WIERINGA meent te weten dat de heer Boerland zelfs de eerste vergadering van de werkgroep niet aanwezig was.

Mevrouw MULDER zegt dat er in totaal drie vergaderingen zijn geweest, een naar aanleiding van de enquête en twee van de werkgroep.

De heer WIERINGA zegt zelf maar twee vergaderingen te hebben bijgewoond. Hij wist ook niet dat er meer waren geweest.

De VOORZITTER wijst erop dat het de bedoeling is de voorstellen van de werkgroep die door de staten is ingesteld, te becommentarieren. Mevrouw Rozema noteert de opmerkingen en de werkgroep zal zich daar vervolgens nog eens over buigen.

De heer VEENSTRA stelt vast dat het dus om een advies van de werkgroep gaat.

De VOORZITTER bevestigt dit.

Mevrouw MULDER zegt dat de werkgroep met veel plezier aan het stuk heeft gewerkt en met name de verbeterpunten j. en k. van harte bij de commissie aanbeveelt.

De heer ENGELS vraagt of de 10% waarvan in punt k. sprake is, geldt voor het totaal van de begroting of per programma. Net als de heer Boerland heeft spreker er geen behoefte aan voor

ieder programma 10% van de ruimte af te zonderen.

Mevrouw MULDER zegt dat het in principe om het geheel van de begroting gaat, maar het ook prima te vinden wanneer het naar ieder programma wordt teruggerekend.

De heer VEENSTRA meent dat voorzichtig moet worden omgegaan met het instellen van ad-hoccommissies. Hij is benieuwd te horen hoe GS over de verbetervoorstellen denken en wanneer die ingevoerd kunnen worden.

De PvdA gaat niet akkoord met punt k.: 10% is een gekunsteld percentage en als dit percentage vooraf vaststaat, kan een programma daarnaar toegeschreven worden. PS moeten over het geheel kunnen oordelen, en niet over slechts 10%, en zelf beoordelen of zij met alternatieven komen en tot welk percentage.

Naar aanleiding van punt l. meent spreker dat het toevoegen van personeelsaantallen wel relevant moet zijn. Er moet ook rekening worden gehouden met het onderwerp.

De heer LANGENKAMP is blij met dit praatstuk. De werkgroep heeft goed werk geleverd. Het verbaast hem dat de werkgroep bij punt k. 10% als mogelijkheid noemt, terwijl de staten dit percentage toch zelf moeten kunnen bepalen.

De heer VEENSTRA wijst erop dat de staten over 100% gaan.

De heer LANGENKAMP erkent dit, maar dan moet wel duidelijk zijn wat de echte vrije ruimte is. Bij de behandeling van de begroting heeft de PvdA het college gevraagd alle bestedingsreserves nog eens door te akkeren en het resultaat hiervan kan zijn dat er 10% echt vrij te besteden is, maar dat is nu nog niet bekend. Het kan ook best meer of minder zijn.

De heer VEENSTRA is het ermee eens dat reserves goed moeten worden bekeken, maar meent dat men zich hierbij niet op voorhand op een percentage moet vastleggen.

De heer LANGENKAMP wijst erop dat het percentage van 10 als denkrichting is opgenomen. Het gaat erom dat echt helder wordt wat de echte vrije ruimte is, ook al blijkt het maar 0,1% te zijn.

In punt k., dat een uitwerking is van j., wordt gepleit voor meer vrijheid voor de staten.

De heer VEENSTRA merkt op dat in punt k. sprake is van "standaard een bepaald percentage". Zo geformuleerd zal een programma naar dat percentage worden toegeschreven. De staten moeten zich niet door percentages laten inperken, zij moeten voor de volle 100% gaan. De staten stellen immers zelf de begroting vast?

De heer LANGENKAMP zegt dat dit in principe klopt, maar dat in de praktijk al heel veel vastligt. GroenLinks wil weten hoeveel dat dan is: 98% of 99,9%. Het gaat erom hoeveel de staten nogécht te kiezen hebben.

De heer VEENSTRA zegt dat die vrijheid per onderwerp verschilt. Hij meent dat de staten zichzelf te veel beperken wanneer zij zich op een percentage vastleggen.

De heer LANGENKAMP wijst erop dat de heer Veenstra altijd een amendement kan indienen.

De heer VEENSTRA zegt op de adviezen van de werkgroep te hebben gereageerd. De werkgroep zal die opmerkingen meenemen.

De heer HARLEMAN merkt op dat het juist de bedoeling van de werkgroep is om de vrijheid van PS te vergroten. Het is de bedoeling de vrij beschikbare ruimte voor de staten groter en voor GS kleiner te maken.

De heer WIERINGA zegt dat Drents Belang graag in de verbeterpunten opgenomen wil zien dat de apparaatskosten worden gesplitst in loonkosten en overhead.

De heer WENDT zegt in de vergadering van de Statencommissie Cultuur en Welzijn te hebben geleerd dat statencommissies door haar ingestelde commissies niet moeten willen verbeteren. Dat hoeft in dit geval ook niet. De werkgroep heeft voortreffelijk werk geleverd.

Bij het lezen van de punten k. en l. heeft hij de wenkbrauwen wel even gefronst, maar dat was ook alles.

Hij is wel benieuwd van de gedeputeerde te horen of het college met deze voorstellen uit de voeten kan.

De heer SCHAAP merkt op dat het college de notitie nog niet in behandeling heeft. Het college is ook nog niet om een advies gevraagd. Het stuk bevat veel praktische handvatten waarvan niet alleen op de langere termijn, maar ook al in de begroting 2005 gebruik kan worden gemaakt. Het proces om de bladspiegels en programma's scherper op papier te krijgen, is al een hele tijd gaande.

De commissie kan natuurlijk besluiten nog eens over een aangepaste notitie te spreken, maar zij kan het college ook voorleggen wat haar bevindingen zijn en het college verzoeken zijn mening daarover kenbaar te maken. Daarmee wordt voorkomen dat de commissie nog aan het debatteren is terwijl het college de begroting voor 2005 al in elkaar heeft gezet. Maar de commissie moet hierover zelf beslissen, want de staten zijn de baas. Spreker heeft er goede nota van genomen dat in de commissie bepaald geen eenduidigheid bestaat over voorstel k.

Mevrouw MULDER zegt heel graag te horen hoe het college over de verbeterstellen denkt.

De heer SCHAAP zegt dat de commissie dit zal horen.

De heer BAAS vindt dat een goede aanbeveling.

10a. Brief van de Statencommissie Boarger en Mienskip van de provincie Fryslân over de nota Een Noordelijke Rekenkamer

De VOORZITTER deelt mee dat de reactie van de commissie op de brief van de Friese statencommissie door de statengriffier naar het Friese zal worden doorgeleid.

De heer ENGELS zegt dat zijn fractie met een mengeling van verbazing en irritatie van de inhoud van de brief heeft kennisgenomen. Het is overigens niet voor het eerst dat moet worden vastgesteld dat er binnen de noordelijke samenwerking in de richting van Fryslân modificaties nodig zijn. In dit geval zijn daar bovendien zeer moeilijk bestuurlijke aanknopingspunten voor te vinden. De besluitvorming in de staten van Groningen en Drenthe had betrekking op een gezamenlijke, op ambtelijk niveau voorbereide notitie. Drenthe is erin geslaagd om tot een met Groningen afge-

stemde politieke besluitvorming te komen. In Groningen en Drenthe ligt nu een eensluidend model en alleen al daarom vindt spreker het standpunt van Fryslân onbegrijpelijk. Daarnaast is er het inhoudelijke argument dat de Rekenkamer bedoeld is voor een versterking van de publieke verantwoording richting de burgers over de besteding van gemeenschapsgeld en dat het een middel is om de controlerende functie van de staten nog meer inhoud te geven. Het groeimodel dat Fryslân voor ogen staat, sluit onvoldoende bij die ambitie aan. Als Fryslân liever op eigen houtje verder gaat, moet het die ruimte maar krijgen. Drenthe kan dan met Groningen verder gaan op het uitgezette pad.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN zegt dat wanneer van de kosten van het kleinschalig beginnen zoals Fryslân dat voorstaat de huur wordt afgetrokken, er voor de Rekenkamer zelf eigenlijk niets overblijft. Omdat Fryslân wel ad hoc expertise wil in-huren kan het net zo goed meteen € 331.000,- uittrekken. Als Fryslân niet aan een Noordelijke Rekenkamer mee wil doen, moet het dat gewoon zeggen. De huidige gang van zaken irriteert ook de fractie van de OPD.

Mevrouw MULDER heeft het ook verbaasd dat Drenthe de eerste reactie van Fryslân uit de pers moest vernemen. De staten van Fryslân hebben het idee dat zij eigenlijk geen keuze meer hebben en daardoor wordt de discussie misschien wat scherper gevoerd dan zij anders was verlopen. In de brief van Fryslân wordt nu een bepaald bedrag genoemd en wordt gesproken over een groeimodel. Het CDA in Drenthe is ook voor een groeimodel en vraagt zich daarom af of de discussie met de Friezen moet worden afgebroken. Het uitgangspunt was een Noordelijke Rekenkamer en de Friezen hoeven dan niet alleen concessies van de andere partners te verwachten, die partners kunnen die ook van hen vragen. Misschien is het daarom goed nog voor 21 april, dus voor de volgende statenvergadering, een gesprek met de Friezen aan te gaan. Om de Noordelijke Rekenkamer op zo'n korte termijn nog voor elkaar te krijgen, wordt het nog heel erg aanpoten.

De heer BAAS heeft dit onderwerp gisteren met zijn geestverwanten in de Friese staten kunnen bespreken. Die hebben laten weten van meet

af aan voorstander te zijn geweest van een Noordelijke Rekenkamer, maar zich, om die Noordelijke Rekenkamer een kans te geven, schoorvoetend hebben neergelegd bij de wat magere uitgangspositie die de Friese staten deze Rekenkamer willen geven.

De fractie van de ChristenUnie vindt de Rekenkamer een buitengewoon belangrijk instrument voor de versterking van de controlerende positie van de staten en is weinig geneigd de Friezen tegemoet te komen. In het Gronings-Drentse voorstel is het maximumbedrag € 330.000,-; er zit dus nog wel wat ruimte in, maar er moet wel een Rekenkamer komen die van meet af aan goed kan functioneren.

De heer HARLEMAN zegt dat de heer Engels het standpunt van ook zijn fractie prima heeft verwoord. GroenLinks meent wel dat het college nog eens met Groningen en Fryslân om de tafel kan gaan om na te gaan welke ruimte er nog is. Dit alles moet niet tot vertraging leiden en er moet ook niet met het mes op tafel onderhandeld worden. Zijn inschatting is dat het college in de onderhandelingen nog wel wat kan bereiken en dat wacht GroenLinks rustig af.

Mevrouw MULDER vraagt waarom GroenLinks het college laat onderhandelen. Het gaat om een stuk van de staten en is het dan niet verstandiger dat de staten de discussie met Fryslân aangaan?

De heer HARLEMAN erkent het gelijk van mevrouw Mulder. Maar wie moet dan gaan onderhandelen? Het gaat hem er alleen om dat er nogmaals met Fryslân onderhandeld wordt, maar niet met het mes op tafel en die onderhandelingen mogen ook niet te lang duren.

De heer HUIZING zegt dat de PvdA nog steeds van mening is dat de provincies in principe gelijk op moeten trekken, maar dan moeten alle partijen dat wel echt willen.

De brief van Fryslân maakt het er allemaal niet gemakkelijker op. Fryslân vindt het allemaal te duur, hinkt op twee gedachten, namelijk een onafhankelijke Rekenkamer en een Rekenkamerfunctie en voelt niet voor een programmaraad. Ondanks dat alles vindt de PvdA het de moeite waard dat nog een poging wordt gedaan om tot elkaar te komen, maar niet tot elke prijs.

Drenthe heeft gekozen voor een kwalitatief hoogwaardige invulling van de Rekenkamer: het wordt goed gedaan of helemaal niet. Maar waarom zou Drenthe het ook niet goedkoper doen, als dat kan? Het gaat er ook niet om € 330.000,-- te besteden, het is gewoon een plafond. Het uitgaan van een minimumvariant, waarbij op ad-hocbasis mensen worden ingehuurd, zal op den duur echt een valkuil blijken te zijn.

De fractie van de PvdA kiest voor een onafhankelijke Rekenkamer met een collegiaal bestuur en wil op dit punt absoluut geen concessies doen. Een tijdelijke stuurgroep vindt zij overigens prima. Spreker ziet de programmaraad als een brug tussen de drie afzonderlijke staten en de Rekenkamer. Die kamer moet een gezamenlijk aanspreekpunt hebben, wil zij naar behoren kunnen communiceren. De programmaraad neemt uiteraard van de staten noch van de Rekenkamer bevoegdheden af.

Zowel Groningen als Drenthe heeft leden aangewezen voor de stuurgroep. Kunnen die mensen niet proberen om samen met de Friezen tot een oplossing te komen, die vervolgens ter beoordeling aan de staten wordt voorgelegd?

De heer WIERINGA zegt de brief nog niet helemaal te hebben gelezen. Drents Belang stelt voor dat geprobeerd blijft worden met de drie provincies een gezamenlijke Rekenkamer op te zetten. Hij roept de statenleden op met de leden van hun zusterpartij in Fryslân in overleg te gaan en te proberen alsnog tot een eensluidend standpunt te komen.

De heer BOMHOF is net als het CDA en de PvdA van mening dat nog een ultieme poging moet worden gedaan om de Friezen duidelijk te maken wat Drenthe wil. Misschien hebben de pregnante bewoordingen in het statenstuk van Groningen bij de Friezen wel wat verkeerde ideeën gewekt. Drenthe heeft de notitie geaccepteerd en daarmee impliciet ook de aanbevelingen, waarbij de VVD nog de suggestie heeft gedaan dat het wat betreft de huisvesting en de salarissen ook wel een tandje lager en wat goedkoper zou kunnen. Natuurlijk moet het personeel wel voldoende kwaliteit hebben, maar de financiën bieden wel een aanknopingspunt om met de Friezen in gesprek te komen.

Hij voelt ook wel voor de suggestie om de Groningse en Drentse leden van de stuurgroep

samen te laten bekijken hoever er gekomen kan worden. Er is gekozen voor een Noordelijke Rekenkamer, ook in SNN-verband, en het zou wat al te snel zijn het bijtje er nu al bij neer te gooien. Spreker vermoedt een flink portie misverstand bij de Friezen over hoe Groningen en Drenthe met deze materie willen omgaan.

De VOORZITTER stelt vast dat een meerderheid van de commissie instemt met het voorstel dat de drie leden van de stuurgroep nog eens met de Friezen gaan spreken.

De heer ENGELS zegt eraan te hechten dat Drenthe de voorwaarde stelt dat ook de door Groningen en Drenthe aangenomen opties dan onderwerp van gesprek zijn. Hij voelt er niets voor de Drentse delegatie te laten onderhandelen op basis van een Fries dictaat.

De heer HUIZING lijkt het niet verstandig om vooraf te zeggen dat, wanneer die opties niet worden meegenomen, er geen gesprek hoeft te worden aangegaan. De inzet moet juist zijn dat wat Drenthe graag wil, ook gerealiseerd wordt.

De heer ENGELS zegt dat in dat geval de optie, waartoe Drenthe en Groningen inmiddels hebben besloten, ook onderwerp van gesprek moet zijn. Als Fryslân dat accepteert, is er alle ruimte om in een gesprek tot een modificatie van die optie te komen. Als de optie van Drenthe niet op tafel mag komen, kan er niet onderhandeld worden.

De heer HUIZING is het daarmee eens. Maar op het moment dat er gediscussieerd gaat worden, moeten de twee opties op tafel liggen. En uiteindelijk beoordelen de staten of het onderhandelingsresultaat naar hun genoegen is.

De heer ENGELS heeft de indruk dat de heer Huizing en hij het helemaal eens zijn.

De heer WIERINGA stelt voor dat de 51 Drentse statenleden komend weekend in Fryslân gaan fietsen en zeilen en tijdens die activiteiten dit onderwerp met hun Friese collega's bespreken.

De heer BOMHOF wijst erop dat de Groningers nog geïnformeerd moeten worden over wat nu in Drenthe is bedacht en daar ook mee in moeten stemmen. Daarna moeten de Friezen de

Groningers en Drenten voor een gesprek uitnodigen. Dat moet allemaal worden geregeld.

Mevrouw ROZEMA zegt al deze punten in het overleg dat zij op 1 april met haar Groningse en Friese collega's heeft, te zullen inbrengen. Zij verzekert de commissie dat het allemaal prima zal worden geregeld.

10b. BVO Emmen

De heer HOLMAN herinnert eraan dat de staten ruim drie jaar geleden, na een politieke discussie, f 2,5 miljoen beschikbaar hebben gesteld voor de verbouw van het stadion van de BVO Emmen. Er zijn toen twee voorwaarden gesteld. De eerste daarvan was dat het geld niet voor de exploitatie gebruikt mocht worden, het was expliciet voor de verbouwingen bedoeld. Daar is op toegezien en daarover is verantwoording afgelegd.

Nu de BVO weer in de problemen zit, circuleert de gedachte om het stadion aan de gemeente Emmen te verkopen. Daarmee dreigt wat met geld van de ene overheid is totstandgekomen, met geld van een andere overheid gekocht worden. Het geld dat het stadion opbrengt, zal gebruikt worden om de exploitatieschulden te voldoen en daarmee wordt niet meer voldaan aan de voorwaarde dat de bijdrage van de provincie niet gebruikt mocht worden voor de exploitatie. De tweede voorwaarde van destijds was dat er binnen drie jaar een businessplan moest komen. Ook dat plan is er nog niet.

Is dit alles niet een reden om het geld terug te vorderen?

Juridisch gezien is de provincie nu ook schuldeiser en in de pers staat dat alle schuldeisers overleg hebben over de toekomst van de BVO. Neemt de provincie inmiddels ook deel aan dat overleg?

De heer VEENSTRA vraagt of het CDA het terugvorderen van het geld op dit moment een reële optie vindt.

De heer HOLMAN wijst erop dat wanneer de kwestie aan de rechter wordt voorgelegd en die beslist dat niet aan de voorwaarden is voldaan, de BVO het geld terug moet storten.

Als een subsidieontvanger niet aan de voorwaarden voldoet, is het een zaak van behoorlijk bestuur om geld terug te eisen.

De heer BOERLAND vraagt of de heer Holman wel op de hoogte is van het besluit dat de raad van Emmen in zijn laatstgehouden vergadering heeft genomen. Wat de heer Holman nu zegt, komt in dat besluit helemaal niet voor.

De heer HOLMAN zegt slechts te constateren dat aan een paar voorwaarden niet is voldaan. Wat de gemeente Emmen verder wil doen, is aan die gemeente.

De heer BOERLAND wijst erop dat de raad van Emmen heeft besloten tot het verstrekken van een overbruggingskrediet van € 350.000,-- en € 100.000,-- beschikbaar heeft gesteld om voor eind april een rapport op tafel te hebben waaruit moet blijken of betaald voetbal in Drenthe c.q. in Emmen überhaupt wel haalbaar is. Op basis van dat onafhankelijk onderzoek wordt besloten hoe verder zal worden gehandeld. Het is nu dus te vroeg voor een gefundeerd oordeel.

De heer HOLMAN wijst erop dat duidelijk niet aan de voorwaarde dat er een businessplan moest komen, is voldaan. De provincie heeft in het stadion willen investeren om de verdere ontwikkeling van het gebied een impuls te geven. Bovendien dreigt nu het bedrag van de investering aangewend te gaan worden voor het dekken van een exploitatieverlies.

De heer VEENSTRA merkt op dat dit nog slechts een vooronderstelling is.

De heer HOLMAN erkent dat.

De heer VEENSTRA vraagt of het dan niet verstandig is eerst de uitkomst van het onderzoek af te wachten.

De heer HOLMAN zegt dat ook geredeneerd kan worden dat, omdat niet aan een voorwaarde is voldaan, het geld teruggesist kan worden.

Overweegt het college sowieso om eventueel opnieuw de BVO of Emmen te helpen om het betaald voetbal in Drenthe in de benen te houden? Neemt het college überhaupt deel aan het overleg dat daarover gaande is?

Spreker vindt het wel bijzonder dat degene die destijds een fervent voorstander was van subsidieverstrekking nu deel uitmaakt van de Raad van Commissarissen van de BVO. Juridisch is daar

misschien niets op af te dingen, maar in termen van behoorlijk bestuur en morele verantwoordelijkheid vraagt spreker zich af of dit wel een wenselijke situatie is.

De heer HARLEMAN zou de heer Holman graag gelijk geven, maar vreest dat die geen gelijk heeft. GroenLinks heeft indertijd tegen het voorstel gestemd om subsidie beschikbaar te stellen. Die subsidie is niet expliciet verleend voor fase 1 en er is ook niet direct de voorwaarde aan gekoppeld dat ook fase 2 uitgevoerd zou moeten worden. Er waren slechts de hoop en verwachting dat er na drie jaar een fase 2 zou zijn.

Op basis van het afsluitende rapport van het college heeft GroenLinks geconstateerd dat het geld goed besteed is. Maar als besloten wordt om het stadion aan de gemeente Emmen te verkopen, zou de provincie best kunnen kijken of er nog iets mogelijk is. Formeel heeft de provincie dan misschien geen poot om op te staan, maar gelet op de gang van zaken is er dan alle reden om met de betrokken partijen om de tafel te gaan. Hoe denkt het college hierover?

De heer SCHAAP heeft het gevoel dat de heer Holman een vluggertje probeert te maken. Met de heren Boerland en Harleman wijst hij erop dat de provincie op dit moment geen partner in het geheel is.

Er is destijds een subsidie verleend en de rapportage daarover is in de staten besproken. Daarmee is een punt gezet achter het besluit van de staten om een investeringsbijdrage te leveren in de verbouw van het stadion. De staten hebben vastgesteld dat het geld daaraan ook is besteed.

De raad van Emmen overweegt nu een overbruggingskrediet beschikbaar te stellen.

De heer BOERLAND merkt op dat daartoe al is besloten.

De heer SCHAAP vindt het niet verstandig om zich te mengen in een kwestie die nu speelt tussen de BVO en de gemeente Emmen. Spreker meent dat aan de voorwaarden die destijds aan het beschikbaar stellen van het krediet zijn verbonden, is voldaan. De provincie kan ook geen schuldeiser zijn, want zij heeft dit geld indertijd gewoon geschonken.

De heer HOLMAN wijst op de andere voorwaarde, namelijk de ontwikkeling van het gebied. Daarvan is tot nu toe niets terechtgekomen.

De heer SCHAAP erkent dat die ontwikkeling traag gaat, maar dat betekent niet dat niet aan ook die voorwaarde is voldaan. De belangrijkste voorwaarde was dat geïnvesteerd werd in het stadion en niet in de exploitatie.

Spreker zal niet in overleg gaan met de gemeente of de BVO, omdat de provincie in dit proces geen partij is. De provincie voelt zich geen schuldeiser.

TWEEDE TERMIJN

De heer HOLMAN vindt het verheugend dat het college in ieder geval ook niet overweegt te gaan helpen. Zijn fractie zal de gang van zaken met meer dan gewone belangstelling volgen.

De heer WIERINGA hecht eraan dat niet alleen aan de belangrijkste maar aan alle voorwaarden wordt voldaan. Hij verzoekt het college scherp in de gaten te houden dat de gelden niet zomaar wegvliegen.

10c. Lobby Stationering deel legerbasis Seedorf in Havelte

De heer DOHLE wijst erop dat veel noorderlingen tijdelijk in Seedorf gelegerd worden. Als die basis wordt overgebracht naar Ermelo, raakt het Noorden en zeker de provincie Drenthe banen kwijt. Een aantal gemeenten zet zich samen met VNO-NCW in voor niet alleen het behoud van de banen, maar zelfs voor vermeerdering daarvan door de divisie die in Seedorf is gelegerd naar Drenthe te krijgen.

Het is merkwaardig dat het ene ministerie alle mogelijke moeite doet om werkgelegenheid naar het Noorden te krijgen, terwijl een ander ministerie die werkgelegenheid hier weer weghaalt.

Een van de belangrijkste argumenten van Defensie om Seedorf vooral naar Ermelo over te brengen is dat Ermelo centraler in het land ligt. Als dit argument wordt geaccepteerd dan gaat het met de spreiding van rijkstaken absoluut verkeerd. Het Noorden moet zich tegen dat argument teweerstellen.

Omdat de beslissing binnenkort valt, kunnen de staten niet meer door middel van een motie hun mening kenbaar maken. De fracties kunnen wel

de lobby die mede door de heer Schaap wordt gevoerd ondersteunen door uit te spreken dat hij mede namens de staten van Drenthe spreekt.

De heer VEENSTRA zegt het volledig met de heer Dohle eens te zijn. Het plan van Defensie heeft niets met de spreiding van rijkdiensten te maken. Het is voor de positie van Zuidwest-Drenthe heel belangrijk wanneer er in Havelte meer mensen worden gelegerd.

Mevrouw DE VRIES is het eens met pogingen om meer werkgelegenheid in Drenthe te krijgen. Haar fractie vraagt zich wel af of, wanneer er in Havelte meer manschappen worden gelegerd, ook de oefenbehoefte groter wordt en zo ja, of Drenthe bereid is meer hectares van het oefenterrein Havelte-Oost daarvoor beschikbaar te stellen, waarna minder hectares de bestemming natuur krijgen. Spreekster is daar niet direct tegen, want Defensie is een goede natuurbeheerder, het gaat er alleen om dat Drenthe zich bewust moet zijn van de consequenties.

De heer LANGENKAMP wijst erop dat het om de legering van een pantsertankbataljon gaat. De manschappen zouden misschien wel in Havelte gelegerd kunnen worden, aldus de heren Meijer en Apotheker, maar de tanks moeten dan in Ermelo of Lauwersoog blijven, omdat het Provinciaal omgevingsplan (POP) oefenen op de Havelterheide niet toestaat. Daarom ook is de vraag van mevrouw De Vries heel terecht. Spreker kan zich voorstellen dat, nu het gaat om een bezuiniging, Den Haag niet voelt voor de vreemde constructie dat mensen en materieel op verschillende plaatsen zijn ondergebracht. Dat levert ook geen bezuiniging op. GroenLinks is voor het aantrekken van extra arbeidsplaatsen en er is plaats genoeg in de kazerne, maar het gaat wel om een bataljon dat met tanks moet oefenen.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN is positief als het erom gaat de lobby te ondersteunen. Zij hoort graag om hoeveel arbeidsplaatsen het gaat. Het is wel vreemd als de manschappen in Drenthe worden gelegerd, terwijl het materieel in Ermelo aanwezig is. Wat zijn de consequenties op het gebied van de ruimtelijke ordening wanneer er ook in Drenthe geoefend moet worden?

De heer WIERINGA is positief over de poging arbeidsplaatsen in Drenthe te creëren. Als de manschappen hier gelegerd worden, moeten zij ook hier kunnen oefenen en daarvoor moet het POP dan ruimte bieden.

De heer BAAS is voor ondersteuning van de lobby en onderschrijft de opmerkingen van mevrouw De Vries.

De heer SLUITER sluit zich bij deze opmerkingen aan.

De heer SCHAAP zegt de commissie het antwoord op de vraag naar de consequenties voor het oefenterrein schuldig te moeten blijven. Hij hoort graag wat de commissie het college nu opdraagt.

Mevrouw DE VRIES zegt dat wanneer de consequentie van het naar Drenthe halen van die arbeidsplaatsen is dat er minder hectares als toekomstig nationaal park kunnen worden aangewezen, omdat meer ruimte nodig is om te oefenen, het CDA dat aanvaardt.

De heer SCHAAP vindt dat een helder standpunt. De lobby voor behoud van arbeidsplaatsen wordt door hem ondersteund. Maar wat wil de commissie nu dat het college doet? Moet het college een brief schrijven of naar Den Haag gaan?

TWEEDE TERMIJN

De heer DOHLE heeft uit de pers begrepen dat er geen sprake is van uitbreiding van de oefencapaciteit; de gemeenten stellen voor het oefenterrein te beperken tot de huidige accommodatie. Of dat ~~reël~~ is, weet hij niet. Het gaat er nu om dat er werkgelegenheid uit Drenthe dreigt te verdwijnen, omdat Havelte niet centraal in het land ligt. Dat argument moet Drenthe niet accepteren. Alleen al daarom is het goed aan de bel te trekken. Defensie moet met een beter verhaal komen waarom voor Ermelo wordt gekozen. Er is een lobby gaande vanuit de gemeenten Steenwijkerland en Westerveld en ook VNO-NCW is actief. Het college kan zich bij die initiatieven aansluiten en of het dit in naam of met daden doet, kan het het beste zelf bepalen. Het is in ieder geval zaak dat het snel gebeurt.

De heer VEENSTRA meent dat in eerste instantie moet worden aangesloten bij de opmerking van de gemeenten dat het met de huidige oefencapaciteit moet kunnen. De vraag van het CDA is terecht, maar het antwoord daarop vraagt om een brede heroverweging.

Mevrouw DE VRIES wijst erop dat, wanneer het college zich gaat inzetten voor het naar Drenthe halen van meer manschappen, de consequentie kan zijn dat er minder oefenterrein wordt afgestoten als natuurgebied; het gaat dus niet om meer oefenterreinen. Voor die gevolgen moet de provincie dan ook staan. Als de staten het hierover niet eens zijn, dan moet er misschien nog eens over gesproken worden.

De heer VEENSTRA merkt op dat het er nu om gaat dat zo snel mogelijk wordt aangesloten bij de lobby van de gemeenten om meer arbeidsplaatsen naar Drenthe te halen. Volgens de laatste berichten kan dat met de huidige capaciteit aan oefenterreinen. Op het moment dat er meer capaciteit nodig is, moeten de staten op dat moment daarover oordelen. Op dit moment is dat nog niet aan de orde.

De heer LANGENKAMP heeft begrepen dat de gemeenten hun keuze al hebben gemaakt: wel het personeel maar niet het materieel. De discussie in de commissie gaat dus al verder dan die in de gemeente Westerveld.

De heer DOHLE vraagt zich af hoe dit mogelijk is nu de commissie uitspreekt zich aan te sluiten bij de lobby van de gemeenten.

De heer LANGENKAMP wijst op de door mevrouw De Vries genoemde consequentie. De gemeente wil die consequentie niet nemen.

De heer WIERINGA zegt dat bij zijn fractie de werkgelegenheid voor gaat, ook al moet daarvoor meer oefenterrein beschikbaar worden gesteld.

De VOORZITTER constateert dat de commissie unaniem het college steunt in zijn pogingen om meer manschappen in Drenthe geleverd te krijgen en dat die unanimiteit er niet is als het gaat om de consequentie dat er eventueel meer oefenterrein beschikbaar moet blijven. Als die consequentie

aan de orde is, moet de kwestie opnieuw besproken worden

11. Sluiting

De VOORZITTER sluit om 16.27 uur de vergadering.

GB

Vastgesteld in de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie van 19 mei 2004.

, voorzitter

, griffier

TOEZEGGINGEN

gedaan in de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie, gehouden op 31 maart 2004 in het provinciehuis te Assen.

Pagina

- 12 De heer SCHAAP zegt toe dat de commissie zal horen hoe het college denkt over de notitie inzake verbetervoorstellen programmabegroting.
- 15 Mevrouw ROZEMA zegt toe dat het overleg van de leden van de stuurgroep met Groningen en Fryslân zal worden geregeld.